

DECat. IX, 488b34-44). *čāūs*, la colomina de ~, te. Olb (xxxv, 196.16). Aquest NP del meu inf. a Espot (xxxvii, 84.10).

D'un altre moixó semblant, *xeberlí* (*DECat.* VII, 908a29-3, s.v. *sibil-la*). Anotat com nom d'un sementer, cap a Son Bacs: Turó des *čabal-lins* (XLI, 39.11), i un altre sementer de Son Boscà Na *šabal-lina* (XLI, 37, 78) que Masc. anomena «Na *Sebel-lina*» (20C10).

XIA, XIES

I. XIA, és un poble de la Vall de Benasc, a la dreta de l'Èsera, una dotzena de k. avall d'aqueixa vila, ja només a 3 o 4 del congost del *Ru*, que els separa del territori lingüístic ben aragonès. Oït *čāa*, en l'enq. que hi vaig fer el 1965 (XLVII, 160-4).

Com de tots els pobles d'aquesta vall, de noms d'aquests n'hi ha poca documentació antiga directa. Tanmateix, en una escriptura de 1126, no sabem si en ms. antic, o més aviat en còpia tardana, consta escrit *Gia*, com lloc donat pel conquistador aragonès Alfons el Bataller al monestir de San Victorià (*Esp.Sagr.* IV, 188, cit. en XLVIII, 163). Més tard, a 1571, però en còpia del S. XVIII trobem *Santa Maria de Chia* i també *Barrio de Chia* (*Esp.Sagr.* XLVII, 267.5, 268.18). Pot ser prolongació del mateix nom NL el de la Serra de *čāa* que vaig recollir a Les Paüls (XIX, 107.18): entre Xia i Les Paüls només hi ha 8 k., però separats pel riu Èsera i una altra serra [la que m'anomenaren]. És, doncs, prolongació d'un mateix topònim? O repetició de la mateixa denominació a curta distància? Altrament vaig notar que a Les Paüls vacil·laven entre aquella pron. i *gīa* (i recordem que a Xia ja hi ha consonantisme apitxat, i a Les Paüls, no, però ja es troba en el límit).

II. Mas de *Xias*, te. Gavasa, oït *čāas* a Jusseu (XLIX, 12), però la pron. apitxada de Jusseu i de Gavasa ens deixa ignorants de si era *čāo* *G* antiga.

III. Aquest dubte no hi pot ser a l'Ebre, on els dos sons s'han distingit sempre impertorbablement. I allí vaig registrar la «Vall de *Xies*» en el te. de Móra d'Ebre (XIII, 140.9).

No podem pas estar ben segurs a quin dels tres llocs corresponen unes cites de NPP. En un doc. de Lleida a. 1257, s'atorga un cens a nom de Benet de *Gia*, porter reial (Mtz.Fdo., *DocValACA.*, nº17). El 1518, segons *Spill* de Castellbò, consta un Antoni *Gia*, prop de la SdUrg., a Castellciutat (fº78v). De tota manera, essent dades de la SdUrg. i de Lleida, no cal pensar en res del Migjorn, però és possible, i fins versemblant que vinguin d'un poble (com ho és el benasquès), més aviat que de NLL menors, com II i III; que aquests són en plural.

ETIM. Per al nom de l'Ebre, en una nota relativa al III i ignorant els altres, jo havia pensat a identificar amb *xia*, espècie de túnica morisca, que ve d'un àr. o moss. *šāya* 'túnica', però ara ho descartem no sols per la *ā* d'aquest ètimon, sinó perquè la idea de 'túnica' no escau a un NL ni la situació de ·I· a un origen aràbic o mossàrab.

Com que en les valls de Benasc i de Les Paüls abunden els avencs i forats de subsòl, i també n'hi ha forces de coneguts a la Baixa Ribagorça i cap a Móra d'Ebre, és versemblant que s'identifiqui amb l'alt-arag. *cīa*, cat. ant. *cīja*, mo. *sīja*, 'avenc' provinent del pre-romà *čĒia* 'avenc'. L'evolució fonètica de la CE->čĒ és irreprotxable en el mossàrab de l'Ebre i àdhuc a Gavasa; i l'esborrament de la *č* en aquestes condicions s'ha d'esperar pertot.

No ens pot fer gaire escrupol la G- (no x-) del dos NPP, quasi tan poc com la del doc. de 1186, perquè a l'Alt Aragó, l'ensordiment de la *Gi* tendia a ser general a tot l'Alt Aragó, d'ample en ample, i a Benasc ja havia de ser medieval; i essent això ben sabut a Lleida i a la SdUrg., es comprèn que sabent-se d'origen benasquès aquestes dues persones, els ultracorregissin el nom posant-los *Gia per Xia*.

Només ens deixa algun dubte la *c* del nom a Benasc, on més aviat esperariem *Či*. Tanmateix aquí pogueren obrar tendències heretades del basc. En particular la palatalització de consonants amb caràcter diminutiu o hipocorístic. Resta aquest dubte; i també deixa dubte l'explicació donada de la *G*- dels antropònims de 1257 i 1518. Però observem que no són dubtes que se sumin, més aviat direm que es contrarresten o són incoherents; l'un a favor de *Či*, l'altre a favor de *Gi*. Ara bé a base d'un *Gia* originari, no hi cap etimologia concebible. Restem, doncs, inclinats a *čĒia* que almenys té bon fonament en la topografia i en tots sentits.

Xiberri, V. Xivert

XIBIU

En el *DECat.* (IX, 526-532) he dedicat un llarg article a aquest mot balear i gascó i el complicat problema etim. D'aquest resultava que almenys a Mallorca podia venir d'un descendent mossàrab del ll. SAEPES 'tancat, closa' on, però, l'arabització hi hauria canviat *sepiu* en *sebiu/xubiu* (IX, 530a46). Importa assenyalar-ne una prova d'aquesta forma *sepiu*, que així deixa de ser hipotètica: la «Costa de *Cas Sapiu*» en te. d'Alaró, prop des Camp Llarg (XL, 29.1).

XIC

«Petit», mot de creació expressiva (*DECat.* IX, 532b1-6).